

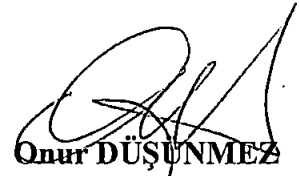
TAN'1
HAKKARİ EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16983
Tarih : 12.03.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 12.03.2026

Onur DÜŞÜNMEZ
Hakkari Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 17-3-2026	Esas No: 2/3597

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
13 Mart 2026
Numara:

T B M M GENEL F V R A K
13 Mart 2026
No: 1817636

GENEL GEREKÇE

Hukuk devletinin teminatı olan yargı bağımsızlığı ve adalete erişim hakkı, ancak nitelikli hukukçuların varlığıyla mümkündür. 17/10/2019 tarihli ve 7188 sayılı Kanunla sisteme dahil edilen Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı (HMGS) mevcut sistemin hedeflenen faydadan ziyade ciddi sosyal ve akademik tahribatlara yol açtığını somut bir şekilde ortaya koymuştur. Uygulama sürecinde hedeflenen "nitelik artışı" amacından saparak genç hukukçular üzerinde bir "vesayet sopasına" ve "sınıfsal bir filtreye" dönüşmüştür.

HMGS için talep edilen fahiş sınav ücretleri, denetimsiz hazırlık kursları ve pahalı kaynak kitaplar ile kontrolsüz bir "sınav piyasası" yaratılmıştır. Bu durum, ekonomik gücü zayıf olan mezunlar aleyhine fiili bir eşitsizlik yaratarak Anayasa'nın 10. ve 42. maddelerini zedelemektedir

Anayasa'nın 10. maddesine göre "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*" Eğitimin içeriği ile sınav kapsamının örtüşmemesi ve ekonomik bir "eleme" düzeneğine dönüşmesi, bu maddenin amir hükmüne açıkça aykırıdır.

Yine Anayasa'nın 42. maddesi ile "*Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.*" hükmü yer almaktadır. Hukuk fakültesi diplomasına rağmen staj hakkının gasp edilmesi, devletin gözetiminde tamamlanan eğitimin neticesini hükümsüz kılmakta ve sosyal devlet ilkesiyle çelişmektedir. Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi ile bağdaşmayan şekilde ve gençlerin dört yıl boyunca emek vererek tamamladıkları lisans eğitimi sonrası, mesleki stajlarına başlamalarının bir sınav şartına bağlanarak engellenmesi, eğitim hakkının özüne dokunmaktadır.

Uygulanan sınavın içeriği hukuk fakültesi müfredatı ile örtüşmemektedir. Seçmeli derslerin zorunlu soru havuzuna dahil edilmesi eşitlik ilkesine aykırıdır. Ayrıca çoktan seçmeli test yöntemi, hukuk formasyonunun temeli olan muhakeme ve vaka analizi yeteneğini ölçmekten uzak olup, eğitimi "ezber otomatığına" hapsetmektedir.

Anayasa'nın 48. ve 49. maddeleri uyarınca devlet, çalışma hayatını geliştirmek ve işsizliği önlemekle yükümlüdür. Mezunların staj hakkını dahi engelleyen mutlak baraj puanı uygulaması, "ölçülülük" ilkesini ihlal etmekte; genç hukukçuları sigortasız, güvencesiz ve "hukuk teknisyeni" adı altında sömürülen bir ara katman haline getirmektedir.

Ağır bir ekonomik krizin ortasında, akademik özgürlükten yoksun fakültelerde yoğun bir emekle eğitimini tamamlayan gençlerin karşısına, staj hakkını dahi engelleyen bir sınavı çıkarmak; çalışma hakkının açık bir gaspıdır. Sınav müfredatının kapsamı ve soruların niteliği, hukuk fakültesi öğrencilerinin omuzlarındaki iş yükünü ve psikolojik baskıyı dayanılmaz bir noktaya taşımıştır. Bu bağlamda, sınavın bir 'cezalandırma' mekanizması olmaktan çıkarılması ve gençlerin mesleki motivasyonunun korunması demokratik bir zorunluluktur.

Yürütme erkinin bir parçası olan Adalet Bakanlığı'nın, savunma mesleğinin adaylarını belirleme ve denetleme yetkisine sahip olması, yargı bağımsızlığı ve baroların mesleki özerkliği ile bağdaşmamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti tarihi düşünüldüğünde ilk 55 sene boyunca iki olan hukuk fakültesi sayısının sonraki 57 senede Türkiye'de 89'a, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Bosna Hersek ve Kuzey Makedonya'da bulunup YÖK Tercih Rehberi'nde yer verilenlerle birlikte toplam 100'e yükselmiştir. Türkiye'de bulunan hukuk fakültelerinin 50 tanesi devlet üniversitelerinin, 39 tanesi ise vakıf üniversitelerinin bünyesinde eğitim-öğretime devam etmektedir. Türkiye'de bulunan 89 hukuk fakültesinin 67'si son 25 senede kurulmuştur. Hukuk fakültelerinin sayısındaki artış, doğal bir sonuç olarak hukuk fakültesi öğrencisi sayısını da etkilemiştir. Son on senede hukuk fakültesi öğrencisi sayısında %35'lik bir artışın yaşanmıştır. Bu artışa rağmen hukuk fakültelerinde görev alan öğretim elemanlarının sayılarındaki değişimin öğrenci sayısındaki artışla paralel değildir.

Hukuk fakülteleri değerlendirildiğinde, HMGS'de toplam 27 soru ve %22,5 ağırlığa sahip olan medeni hukuk ana bilim dalında herhangi bir öğretim elemanının bulunmadığı 8 hukuk fakültesi mevcuttur. Yine HMGS'de 18 sorunun çıktığı dersleri vermesi gereken Medeni Usul ve İcra

İflas Hukuku kürsüsü, 11 hukuk fakültesinde tamamen boştur. Boş olan kürsü sayısı, hukuk felsefesi ve sosyolojisi ana bilim dalında 24, hukuk tarihi/Türk hukuk tarihi ana bilim dalında ise 34'tür. Kürsünün boş olduğu fakültelerde bu dersler ya fakültede başka kürsülerde görevli öğretim elemanları tarafından verilmekte ya da başka fakültelerden veya üniversite dışından görevlendirmelerle doldurulmaktadır. Çoğunlukla vakıf üniversitelerinde uygulanan bir başka yöntem ise yarı zamanlı akademik personelin bu dersleri yürütmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Niceliksel artışa rağmen, akademik niteliğin aynı hızla gelişemediğini söylemek mümkündür. Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı (HMGS) kapsamındaki temel derslerin kürsüleri birçok fakültede boştur. Örneğin, 11 fakültenin Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku kürsüsünde, 34 fakültenin ise Hukuk Tarihi kürsüsünde hiçbir öğretim üyesi bulunmamaktadır. Yeni hukuk fakültesi açılması durdurulmalı; mevcut fakültelerde "boş kürsü" kalmaması için ciddi bir akademik kadro planlaması yapılmalıdır. Yeterli öğretim üyesi (profesör, doçent, doktor öğretim üyesi) bulunmayan fakültelerin öğrenci alımı askıya alınmalıdır. Eğitimdeki nitelik kaybının telafisi sınavla değil, uygulama ile yapılmalıdır. Avukatlık, hakimlik ve savcılık stajlarının içeriği zenginleştirilmeli ve denetlenmelidir. Genç hukukçuların "usta-çırak" ilişkisi içinde, sahada pişmelerini sağlayacak mekanizmalar (barolar ve Adalet Bakanlığı iş birliğiyle) geliştirilmelidir. Eğitim sistemindeki hataların bedeli "sınav barajı" ile mezuna ödetilmemeli; devlet, mezun ettiği bireyin yetkinliğini lisans eğitimi süresince garanti altına almalıdır.

Sonuç olarak; kontrolsüzce açılan hukuk fakültelerinin yarattığı nitelik kaybının faturası mezunlara kesilmemelidir. Bu kanun teklifi ile Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı uygulaması tamamen kaldırılmakta, hukuk fakültesi mezunlarının mezuniyet sonrası doğrudan staja başlayabilmelerinin önü açılmaktadır. Böylece hukuk mesleklerine girişte yeni ve ölçüsüz bir engel oluşturulmasının önüne geçilmesi, genç hukukçuların çalışma hakkının korunması ve mesleki gelişimin pratik eğitim (staj) yoluyla desteklenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 16. maddesinde yer alan ve staja kabulü sınav başarısına bağlayan ibare yürürlükten kaldırılmaktadır. Bu sayede teorik eğitimin pratikle birleştiği staj sürecinin engellenmemesi hedeflenmektedir.

MADDE 2- 1512 sayılı Noterlik Kanunu’nun 7. maddesinde düzenlenen noterlik stajına başlayabilmek veya noterlik belgesi alabilmek için Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı’ndan başarılı olma zorunluluğunu öngören ibareler metinden çıkarılmıştır. Bu düzenleme ile noterlik mesleğine girişteki sınav bariyeri kaldırılmış, mezuniyet diploması tek yetkinlik belgesi olarak kabul edilmiştir.

MADDE 3- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun ek 41. maddesi yürürlükten kaldırılarak, sınavın hukuki dayanağı tamamen ortadan kaldırılmaktadır.

MADDE 4 – 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun ek 41. maddesinin yürürlükten kaldırılmasıyla bağlantılı olarak, bu maddeyle bağlantılı olan Kanunun geçici 80. Maddesi de yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5- 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu’nda yer alan hakim ve savcı yardımcılığına atanabilmek için “Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı’nda başarılı olma şartı”nı arayan düzenleme, sınavın hukuki dayanağının ortadan kalkması nedeniyle mülga edilmiştir. Böylece hukuk fakültesi mezunlarının doğrudan mesleki sınavlara erişimi sağlanmıştır.

MADDE 6 -Yürürlük maddesidir.

MADDE 7- Yürütme maddesidir.

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “taşıyan ve Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında başarılı olanlardan” ibaresi “taşıyanlardan” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 41 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4- 2547 sayılı Kanununun geçici 80 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.